

سالانه ۱۶ هزار دیابتی در کشور می‌میرند

30 آبان 1401

رییس پژوهشگاه غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران گفت: ۴ درصد مرگ و میرها در ایران که حدود ۱۶ هزار نفر در سال می‌شود به دلیل ابتلا به دیابت است.

«افشین استوار»، رییس پژوهشگاه غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران با بیان اینکه تا پیش از شیوع کرونا بیماری‌های غیرواگیر تقریباً مشکل اصلی تمامی مردم جهان و از جمله ایران بود، به‌طوری که نزدیک ۸۲ درصد علل مرگ در کشور به علت بیماری‌های غیرواگیر رخ می‌داد، گفت: بیماری‌های قلبی و عروقی با ۴۳ درصد، سرطان با ۱۶ درصد، دیابت با ۴ درصد و بیماری‌های مزمن تنفسی مانند بیماری آسم و بیماری‌های انسداد ریوی با ۴ درصد مهم‌ترین بیماری‌های غیرواگیر هستند که بیشترین علل مرگ در ایران را تشکیل می‌دهند. بنابر این از حدود ۴۰۰ هزار مرگ سالیانه قبل از کرونا حدود ۳۲۰ هزار مرگ به دلیل بیماری‌های غیرواگیر رخ می‌داد.

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران با بیان اینکه کرونا و بیماری‌های غیرواگیر اثرات متقابلی بر یکدیگر داشته‌اند، اظهار کرد: این اثرات متقابل موجب یک «سیندمیک» شده است، در واقع پاندمی کرونا با پاندمی بیماری‌های غیرواگیر همزمان شدند. از یک سو بیماری کرونا به عنوان یک بیماری مسری واگیر، خدمات بیماری‌های غیرواگیر را تحت‌تاثیر قرار داد. برخی خدمات تا ۹۰ درصد در اوج دوره کرونا کاهش پیدا کرد. مراقبت‌های غربالگری سرطان تا ۹۰ درصد و غربالگری‌های دیابت و فشار خون نیز بین ۳۰ تا ۴۰ درصد کاهش پیدا کرد. او تأکید کرد: این کاهش غربالگری دلایل متعددی داشته است که مهم‌ترین علت آن ترس از ابتلا به کرونا در مراکز درمانی بود، دلایل دیگری مانند تعطیلی برخی مراکز و مطب‌ها نیز وجود داشت. همچنین مراکز درمانی هم بخشی از ظرفیتی را که برای کنترل بیماری‌های غیرواگیر ایجاد کرده بودند به کرونا اختصاص دادند. از سوی دیگر مقررات وضع شده در خصوص فاصله‌گذاری اجتماعی موجب شد که برخی مردم به ویژه سالمندان که بیماری غیرواگیر در آن‌ها بیشتر است، برای دسترسی به مراکز درمانی دچار مشکل شدند، دسترسی و تأمین دارو هم دچار چالش شد. ضمن اینکه بخش عمده‌ای از منابع نظام سلامت نیز برای کرونا هزینه شد. از سوی دیگر خانه‌نشینی مردم و در نتیجه کم‌ترکی افراد که از جمله عوامل خطر بیماری‌های غیرواگیر است و قبل از کرونا نیز معضل بزرگی بود در دوران کرونا تشدید شد.

بیش از نیمی از مردم در کشور ما دچار کم‌ترکی هستند. همزمان با افزایش کم‌ترکی میزان دریافت کالری و در نتیجه چاقی نیز افزایش پیدا کرد که این موضوع در آینده منجر به افزایش برخی بیماری‌های غیرواگیر می‌شود. افرادی هم که بیماری‌های غیرواگیر داشتند به شکل شدیدتری به بیماری کرونا مبتلا شدند و میزان بستری در آی‌سی‌یو و مرگ و میر کرونا در افراد دارای بیماری‌های قلبی، عروقی، دیابت و چاقی بیشتر بود، به‌طور مثال احتمال اینکه یک فرد دیابتی به دلیل کووید بستری شود و به آی‌سی‌یو برود بسیار بیشتر از سایر افراد بود. موضوع دیگر هم کووید طولانی و مزمن است که با عوارضی همچون بیماری‌های غیرواگیر مانند دیابت و... خود را نشان می‌دهد. تا پیش از ۵۰ سال قبل بیش از نیمی از جمعیت کشور در روستاها زندگی می‌کردند که کار آنها کشاورزی و دامپروری بود و این مشاغل مستلزم تحرک زیاد بوده است، همزمان با این تحرک افراد مقدار کالری کمتری دریافت می‌کردند. با وجود آن

سبك زندگي اكنون به جايي رسیده‌ايم كه ۷۵ درصد جمعيت كشور در شهرها زندگي مي‌كنند. اين تغييرات دموگرافيك، تغييرات ديگري به دنبال خود داشته است كه از جمله آن شهرنشيني بوده كه مشخصه اين سبك زندگي، كم‌تحركي و دريافت زياد كالري است، همزمان ترافيك، آلودگي صوتي، آلودگي هوا و... نيز در سبك زندگي شهري وجود دارد. تركيب كم تحركي و پرخوري از جمله عوامل خطر است.

علاوه بر اين غذاي نامناسب هم مي‌خوريم، مصرف ميوه و سبزي و فيبر در غذا كم بوده و مصرف قند، شيريني و چربي اشباع شده در آن زياد است. اين موضوع موجب شده است تا انواع و اقسام بيماري‌هاي غيرواگير شيوع پيدا كند به گونه‌اي كه از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ شيوع ديابت از ۱۱ درصد در جمعيت به ۱۴ درصد در جمعيت رسیده كه معني افزايش ۳۰ درصد شيوع ديابت در كشور است. اين در حالي است كه ۴ درصد مرگ و ميرها در ايران كه حدود ۱۶ هزار نفر در سال مي‌شود به دليل ابتلا به ديابت است.

او با بيان اينكه از لحاظ شناسايي بيماران ديابتي موقعيت ايران بهتر از متوسط جهاني است، گفت: از هر ۴ نمونه ديابتي ۳ نفر يا در واقع ۷۵ درصد افراد از بيماري خود آگاهي دارند. در مورد فشار خون اما اينگونه نيست در اين نوع بيماري با توجه به اينكه علامتي وجود ندارد، حدود ۵۰ درصد افراد نسبت به بيماري خود آگاه نيستند. به‌رغم اينكه حدود ۷۵ درصد افراد ديابتي نسبت به بيماري خود آگاهي دارند، با اين حال تنها ۶۵ درصد اين افراد درمان مناسب را دريافت مي‌كنند. نکته مهم اينكه اين درمان هم در برخي مواقع موثر نيست و تنها درمان ۳۰ درصد از بيماران منجر به كنترل ديابت مي‌شود. تقريباً ۹۰ درصد جمعيت ديابتي كشور داراي ديابت نوع دوم است و ۱۰ درصد داراي ديابت نوع يك و يا ديابت بارداري هستند. ديابت بارداري عمدتاً يك وضعيت موقت بوده و افراد پس از زايمان و دوران بارداري ديگر ديابت ندارند با اين حال ممكن است در برخي افراد اين نوع ديابت نيز ادامه پيدا كند.

دكتور استوار با بيان اينكه وضعيت ديگري به نام پيش ديابت وجود دارد، گفت: قند خون در برخي افراد به گونه‌اي نيست كه ما تعريف ديابتي را براي آنها به كار ببريم. ما قند خون ناشتاي بالاي ۱۲۶ را مرحله ديابت تعريف مي‌كنيم، اما اگر قند خون افراد بين ۱۰۵ تا ۱۲۶ باشد اين مرحله پيش ديابت است.